

ADVOKAADIEKSAMI NÄIDISKAASUS KOOS LAHENDUSEGA

Vandeadvokaadi eksami kaasus

Lahendus: vandeadvokaadi kaasusülesanne eraõiguse ja tsiviilkohtumenetluse valdkonnas

Vandeadvokaadi eksami kaasus

Eraõiguse ja tsiviilkohtumenetluse valdkonnas

Advokaadi poole pöördub OÜ Golden Ehitus juhatuse liige ja osanik Jaagup Allikmaa. Osaühingu põhikirja kohaselt võivad kõik juhatuse liikmed osaühingut tehingutes esindada üksi. Tööalaste sõitude tegemiseks oli Jaagupi kasutuses seni olnud OÜ-le Golden Ehitus kuuluv sõiduauto Ford Mondeo. See auto oli juba päevinäinud, esiklaasil oli paar mõra ja auto tagumine pörkeraud oli mõlemast nurgast tugevasti kriimustatud; aeg-ajalt tekkiv remontimise vajadus ei võimaldanud seda enam igapäevaselt kasutada. Seetõttu olid osanikud koos otsustanud, et Ford Mondeo tuleks müüki panna ning müügist saadud raha kasutada uue sõiduki soetamiseks.

Selleks, et müügitehinguks adekvaatse hinna määramiseks saaks olulisemad vead auto juures tuvastatud, viis Jaagup 17. mail 2023 Ford Mondeo Tallinnas Pärnu maanteel autoremonditöökotta, mida peab Trikster OÜ, ning sõlmis OÜ Golden Ehitus nimel suulise töövõtulepingu autole üldkontrolli (OÜ Trikster hinnakirja kohaselt 30 eurot) ja diagnostika (70 eurot) tegemiseks ja esiklaasi ning tagumise pörkeraua vahetamiseks. Jaagup selgitas töövõtulepingu sõlmimisel ka seda, et auto tahetakse lähiajal müüki panna ja „*meie seda väga remontima ei hakka, las uus omanik vaatab ise mis ta siis teeb ja kui palju ta masinat remontida tahab*“.

24. mail saatis OÜ Trikster Jaagupile e-kirjaga remondikalkulatsiooni, millest nähtus, et sõiduki esiklaasi ja pörkeraua vahetamine läheb kokku maksma orienteeruvalt 600 eurot. Remondikalkulatsiooni juures oli märges, et tegemist on mittesiduva eelarvega ning et sõltuvalt varuosade tegelikust maksumusest võib tööde hind kujuneda kuni 20% kallimaks. Jaagup vastas e-kirjaga, et OÜ Golden Ehitus aktsepteerib kalkulatsiooni ja on selles loetlenud töödega nõus. 26. mail sai ta e-kirjaga pdf-formaadis arve 400 eurole, mis kajastas tasu üldkontrolli (30 eurot) ning

ADVOKAADIEKSAMI NÄIDISKAASUS KOOS LAHENDUSEGA

diagnostika (70 eurot) eest ja ettemaksu 300 eurot esiklaasi ning tagumise pörkeraua vahetuse eest koos selgitusega, et tööde tegemist alustatakse pärast arvel näidatud summa laekumist töövõtja kontole. Arve blanketi alumises servas oli kast pealkirjaga „märkused“ ning selles tekst: „*Õhkpadjad vaja kalibreerida! Sillad reguleerida! Kliimaseade vaja seadistada! Alarmsüsteem seadistada!*” Jaagup tasus arve pangaülekandega 29. mail.

19. juunil helistati autoremonditöökojast, et tööd on tehtud ja autole võib järele tulla. Järgmisel päeval, st 20. juunil läkski Jaagup sõidukit ära tooma. Kohale jõudnud, tutvus ta remonditöökoja parklas seisva sõidukiga ning tegi kindlaks, et auto klaas ja pörkeraud on vahetatud uute ja kvaliteetsete vastu. Seejärel läks ta remonditöökoja kontorisse ja allkirjastas akti, millel oli kirjas, et tellija on töö üle vaadanud ja võtab kõik tehtud tööd vastu.

Peale akti allkirjastamist anti Jaagupile tehtud tööde eest 800 euro suurune arve. Arvelt nähtus, et klaasi ja pörkeraua eest tuleb varuosade hinna kallinemise tõttu maksta veel 420 eurot, ehkki Jaagupi arvestuse kohaselt pidanuks see summa olema vaid 300 eurot. Suure üllatusega avastas Jaagup arvel olevast loetelust ka hulga töid, mida polnud üldse tellitud – õhkpatjade kalibreerimine, kliimaseadme seadistamine, sildade reguleerimine, alarmsüsteemi seadistamine – nende tellimata tööde kogumaksumus oli arve kohaselt 330 eurot. Lisaks oli arvel ka rida „*salongi kuivpuhastus 50 eurot*“ mille kohta töökoja juhataja selgituseks ütles, et „need pesutariifid on Triksteri kodulehel kogu aeg kirjas olnud, ise oleksite pidanud lugema.“ Selgub, et OÜ Trikster veebilehel on „üldtingimuste“ rubriigis tõepoolest kirjas, et „*Töövõtja tagastab sõiduki Tellijale puhastatuna. Puhastuspaketi valiku üle otsustab Töövõtja lähtuvalt sõiduki määrumise astmest.*“ Selle kohta, et autoremonditöökoda omal algatusel autot puhastab, ei informeeritud Jaagupit ei 17. mail lepingu sõlmimise ajal ega ka hilisema suhtluse käigus. Ülejäänud tööde kohta selgitas töökoja juhataja, et need tööd on OÜ Golden Ehitus 26. mai arve tasumisega ju ise heaks kiitnud. Kokku oli OÜ Trikster poolt Jaagupile 20. juunil esitatud arve niisiis lausa 500 euro võrra oodatust suurem.

Jaagup teatas, et klaasi ja pörkeraua vahetamise eest maksab OÜ Golden Ehitus kokku 600 eurot, nagu töö eelarves kokku lepitud sai. Igasugu muude teenuste eest osaühing tasuda ei kavatse, kuna neid pole tellitud ning need on sõiduki müümise plaani arvestades OÜ Golden Ehitus kui auto omaniku jaoks täiesti kasutud ja mõttetud. Selle peale keeldus töökoja juhataja Jaagupile Ford Mondeo võtmete väljaandmisest ning teatas, et töövõtja pandiõiguse alusel jääb sõiduk OÜ Trikster valdusesse seni kuni OÜ Golden Ehitus on tehtud tööde eest täies mahus tasunud.

26. juunil tasus OÜ Golden Ehitus OÜ-le Trikster pangaülekandega 300 eurot, selgitusega „20.06.2023 arve nr xxx“. Sellegipoolest ei õnnestunud järgnevate nädalate jooksul toimunud suhtluse käigus OÜ Trikster esindajatega auto tagastamises kokkuleppele jõuda ning auto jäi remonditöökoja hooviparklasse mitmeks kuuks. Seetõttu ei olnud OÜ-l Golden Ehitus võimalik sõidukit ka maha müüa ning seega puudusid ka piisavad vahendid uue sõiduki ostmiseks. Lootuses Ford Mondeo siiski peatselt kätte saada, otsustasid osanikud ajutise lahendusena kasutada rendiautot. 10. juunil sõlmis OÜ Golden Ehitus rendilepingu sõiduauto Peugeot 408 (väljalaskeaasta

ADVOKAADIEKSAMI NÄIDISKAASUS KOOS LAHENDUSEGA

2022) kasutamiseks. Ajavahemikus 10.06.2023 – 30.09.2023 tasus OÜ Golden Ehitus selle auto kasutamise eest 2150 eurot.

30. septembril otsustas Jaagup selle talumatu olukorra lõpuks lahendada. Ta läks OÜ Trikster autoremonditöökotta ning teatas, et soovib kontrollida, kas nii pikalt seisnuna Ford Mondeo ikka käivitub. Saanud remonditöökoja juhatajalt sõiduki võtmed, õnnestus tal arvet tasumata töökoja parklast autoga minema sõita.

OÜ Trikster on seisukohal, et OÜ-l Golden Ehitus tuleb tehtud tööde eest tasuda veel 500 eurot ning kui raha hiljemalt 1. märtsiks 2024 ei laeku, siis pöördub ta hagiga kohtusse ja taotleb hagi tagamise meetmena OÜ Golden Ehitus pangakonto arestimist.

Jaagup Allikmaa soovib teada:

- 1) Kas ja millisel alusel saab OÜ Trikster esitada OÜ-le Golden Ehitus rahalisi nõudeid?
- 2) Kas OÜ-l Trikster oli õigus hoida OÜ-le Golden Ehitus kuuluvat sõidukit 20. juunist 30. septembrini oma valduses?
- 3) Juhul kui OÜ Trikster taotleb hagi tagamise eesmärgil OÜ Golden Ehitus pangakonto arestimist, siis kas see taotlus kuuluks rahuldamisele?
- 4) Kas OÜ Gold Ehitus saaks nõuda OÜ Trikster käest hüvitist asendusauto (Peugeot 408) kasutamise eest?

Andke neile küsimustele vastates ülal toodud asjaolude kohta põhjalik õiguslik hinnang, viidates asjakohastele õigusnormidele ja Riigikohtu praktikale.

Lahendus: vandeadvokaadi kaasusülesanne eraõiguse ja tsiviilkohtumenetluse valdkonnas

Vastan Jaagup Allikmaa esimesele küsimusele.

OÜ-l Trikster (OÜ T) saab nõuda OÜ-lt Golden Ehitus (OÜ GE) tasu maksmist töövõtulepingu alusel VÕS § 635 lg 1 ja § 108 lg 1 alusel.

Hindan, kas, millal ja milles pooled kokku leppisid.

VÕS § 8 lg 1 kohaselt sõlmitakse leping pakkumuse esitamise ja nõustumuse andmisega. Pooled sõlmisid 17.05.23 suulise töövõtulepingu auto üldkontrolli ja diagnostika tegemiseks (VÕS § 635 lg 1). VÕS § 11 lg 1 kohaselt võib lepingu sõlmida suuliselt, kui seaduses pole sätestatud kohustuslikku vormi. Töövõtulepingu jaoks pole vorminõuet ette nähtud. Tasus lepitati kokku 100 eurot vastavalt hinnakirjale: 30 eurot kontroll ja 70 eurot diagnostika. Kuivõrd OÜ T võttis auto

ADVOKAADIEKSAMI NÄIDISKAASUS KOOS LAHENDUSEGA

ning teostas töö võib leida, et sõlmiti suuline töövõtuleping diagnostika ja üldkontrolli teostamiseks 100 euro eest.

Lisaks küsis Joosep pakkumist auto esiklaasi ja tagumise pörkeraua vahetamiseks. See pole ofert, vaid ettepanek OÜ-le T esitada OÜ-le GE pakkumus/hinnapakkumine VÕS § 16 lg 2 ls 2 mõttes.

Pärast suulise töövõtulepingu (kontrolli/diagnostika teostamist) täitmist, tegi 24.05.2023 OÜ T OÜ-le GE kirjaliku (e-kirjaga) offerdi töövõtulepingu (auto remondi) sõlmimiseks VÕS § 16 lg 1 mõttes. Offerdis pakkus OÜ T esiklaasi ja pörkeraua vahetamiseks orienteeruva hinna 600 eurot + 20% sõltuval tegelikust lõppmaksumusest. OÜ T tegi offerdi mittesiduvaks eelarveks VÕS § 639 lg 1 mõttes.

Jaagup (OÜ T esindajana) vastas e-kirjale ning aktsepteeris pakkumuse nende tööde ulatuses (VÕS § 20 lg 1). Muude tööde tegemises kokku ei lepitud, st teiste tööde tegemise vajadust ega hinnapakkumist nende tööde tegemiseks ei nähtunud 24.05.2023 remondipakkumises.

Seega sõlmisid pooled 24.05-25.05 kirjaliku töövõtulepingu VÕS § 635 lg 1 mõttes. Lepingu sisuks oli auto esiklaasi ja pörkeraua vahetamine ning tasuks lepitati 600 eurot + 20%.

Kas pooled muutsid 24.05 sõlmitud töövõtulepingut VÕS § 13 lg 1 mõttes?

VÕS § 13 lg 1 alusel võib lepingut muuta poolte kokkuleppel või lepingus või seadusega ettenähtud muul alusel. Vorminõuet käesoleval juhul lepingu muutmiseks ei ole (VÕS § 13 lg 2).

26.05.2023 arvelt nähtus eelnevalt töövõtulepingus kokku lepitut, mille kohaselt küsis OÜ T esialgse suulise töövõtulepingu alusel tasu 100 eurot ning lisaks küsis ettemaksu 24.05 töövõtulepingus kokku lepitut eest 300 eurot (esiklaasi ja pörkeraua vahetus). Arvel oli selgitus, et nende töödega alustatakse pärast arve tasumist.

Arve alumises servas olevast kastikest "märkused" ei nähtu OÜ T ettepanekut lepingu muutmiseks VÕS § 13 lg 1 ja § 16 lg 1 mõttes ega ka iseseisvat uut offeri uue töövõtulepingu sõlmimiseks. Arvel asuv märkuste lahter on vaadeldav kui 17.05.23 sõlmitud suulise töövõtulepingu alusel teostatud üldkontrolli ja diagnostika tulemus, st OÜ T poolt tuvastatu, mida on autol veel vaja teha, kuid sellelt ei nähtu uut ettepanekut ega muudatusettepanekut nende tööde teostamiseks. Puudub tööde eeldatav hind ning puudub OÜ T tahe ettepanek neid töid arve tasumisel teostada.

Riigikohtu praktika kohaselt on lepingu muutmise esmane eeldus lepingut muuta sooviva poole selge tahteavaldus, milles väljendub soov tuua õigusliku tagajärjena kaasa lepingu muutmine tahteavalduses välja toodud viisil (RKTKo 2-15-5027, p 12). Käesoleval juhul ei nähtunud arve alumises nurgas olevast "märkuste" lahtrist OÜ T selget tahteavaldust varasema lepingu muutmiseks.

Kuna puudus OÜ T selge tahteavaldus lepingu muutmiseks, ei saanud OÜ GE anda aktsepti/nõustuda 29.05 arve tasumisega varasema 24.05/25.05 sõlmitud lepingu muutmiseega.

Arve ei ole käesoleval juhul käsitletav ka uue offerdina VÕS § 16 lg 1 mõttes, seega arve tasumine Joosepi poolt ei ole aktsept uueks töövõtulepinguks. Pooled leppisid kokku üksnes esiklaasi ja pörkeraua vahetamises.

Hindan, kas OÜ T kodulehel olevad tüüptingimused ja sealt tulenev OÜ T õigus teostada autode salongi puhastamist sai poolte vahelise töövõtulepingu osaks.

Kodulehel asuvad tüüptingimused on VÕS § 35 lg 1 mõttes tüüptingimused. OÜ GE ei saanud neid läbi rääkida; need on välja töötatud ainult OÜ T poolt ning neid kasutatakse klientide suhtes ilma, et nad saaks neid mõjutada. Seega kodulehel asuvad tingimused on tüüptingimused.

Tüüptingimused saavad lepingu osaks, kui tingimuse kasutaja enne lepingu sõlmimist või sõlmimise ajal nendele selgelt viitab ja poolel on võimalus nende sisust teada saada (VÕS § 37 lg 1).

Käesoleval juhul pöördus Jaagup OÜ T poole töökotta kohale minnes, mitte läbi veebilehe. OÜ T ei ole kaasuse kohaselt kordagi juhtinud Joosepi tähelepanu ei veebilehele ega seal asuvatele tüüptingimustele. Ka OÜ T poolt esitatud hinnapakumisest 24.05 ei nähtu viidet tüüptingimustele ega veebilehele. Seda ei nähtunud ka arvelt.

Järelikult OÜ T veebilehel asunud tüüptingimused ei saanud poolte vahelise lepingu osaks.

Hindan, kas OÜ GE on töövõtulepingut rikkunud?

VÕS § 100 mõttes on rikkumine kohustuse täitmata jätmine, mittekohane täitmine või täitmisega viivitamine. VÕS § 635 lg 1 kohaselt kohustub tellija maksma tulemuse eest tasu.

OÜ GE kohustus: tasuda õhkpada ja pörkeraua vahetuse eest 600 eurot + 20%.

VÕS § 635 lg 3 kohaselt muutub tasunõue sissenõutavaks töö valmimisest. VÕS § 638 kohaselt tuleb töö vastu võtta. OÜ GE esindaja Joosep vaatas 20.06 sõiduki üle, tuvastas, et pörkeraud ja klaas on vahetatud ning allkirjastas akti, et võtab tööd vastu. Järelikult on OÜ-l GE töövõtulepingu järgse tasu maksmise kohustus.

Uue klaasi ja pörkeraua vahetamise hind kujunes varuosade kallinemise tõttu kallimaks, kokku 720 eurot (300 ettemaks + 420 tööde tulemusel). VÕS § 639 lg 2 kohaselt võib töövõtja nõuda eelarvet ületava tasu maksmist, kui seda polnud võimalik ette näha ning töövõtja on eelarve olulisest ületamisest tellijat teavitanud. Käesoleval juhul leppisid pooled lepingus kokku, et lõpptasu võib minna 20% kallimaks 600 eurost ehk maksimaalselt 720 euron. Seega olid pooled kuni 720 euro suuruses tasus kohe kokku leppinud. Järelikult ei olnud OÜ-l T kohustust teavitada OÜ-d GE eraldi, et pörkeraua ja klaasi vahetamine läheb 20% kallimaks.

OÜ GE (Joosep) tasus kokku 600 eurot (29.05 ja 26.06 ülekanded). **Seega OÜ GE on rikkunud lepingut, st mittekohane täitmine, sest on tasu maksnud 120 eurot kokkulepitust vähem.**

Hindan, kas OÜ GE vastutab rikkumise eest?

ADVOKAADIEKSAMI NÄIDISKAASUS KOOS LAHENDUSEGA

VÕS § 108 lg 1 kohaselt tuleb rahalist kohustust täita. VÕS § 103 lg 1 ja 2 alusel OÜ GE vastutab ning ei esine rikkumist vabandatavaid asjaolusid. Rahalise kohustuse täitmise rikkumine ei ole üldjuhul vabandav.

Järeldus: OÜ T saab nõuda OÜ-lt GE 120 euro tasumist VÕS § 108 lg 1 ja 24.05/25.05 sõlmitud töövõtulepingu alusel.

Kontrollin muid seadusest tulenevaid OÜ T nõudeid OÜ GE vastu.

OÜ T saab nõuda OÜ-lt GE tasu maksmist/kulutuste hüvitamist VÕS § 1018 lg 1 ja § 1023 lg 1 ja 2 alusel.

Riigikohtu praktika kohaselt tekib poolte vahel õigustatud käsundita asjaajamise võlasuhe VÕS § 1018 tähenduses, kui on täidetud järgmised eeldused (RKTKm 2-20-4536, p 12.2):

- a) teise isiku kasuks millegi tegemine ehk võõra asja ajamine (lg 1)
- b) isikul puudub õigus või kohustus tegu teha (lg 1);
- c) asjajaja soov soodustada teist isikut (lg 2)
- d) VÕS § 1018 lg 1 p 1-3 tingimus(t)e täitmine.

OÜ GE ei andnud nõusolekut ega kohustanud OÜ-d T tegema õhkpatjade kalibreerimist, kliimaseadme seadistamist, sildade reguleerimist, alarmsüsteemi seadistamist ega salongi kuivpuhastust. Seega esimene eeldus täidetud.

Käesoleval juhul ei kiitnud OÜ GE OÜ T lisa-remonttöid heaks. 26.05 arve tasumine enne vastavate tööde teostamist ei ole heakskiit TsÜS § 111 lg 1 mõttes, sest heakskiit on tagantjärele antud nõusolek tehingu tegemisele. OÜ T luges väidetavaks heakskiiduks OÜ GE poolt arve tasumise – see eelnes tööde teostamisele; seega see ei ole käsitletav heakskiiduna TsÜS § 111 lg 1 mõttes. Järelikult 1018 lg 1 p 1 ei ole täidetud.

Samuti ei vastanud kõnealuste lisatööde tegemine käesoleval juhul OÜ GE tegelikule tahtele ega huvile. Joosep selgitas juba enne lepingu sõlmimist, et OÜ GE ei soovi autot remontida, vaid jätavad remondi teostamise ja selle ulatuse uuele omanikule. OÜ GE huvi oli teha auto piisavalt korda, et see oleks nõ tärnavakõlbulik ja selle saaks maha müüa. Kuna OÜ T teadis seda, siis ei saa ta tugineda VÕS § 1018 lg 1 alusel tekkivatele nõuetele. Järelikult § 1018 lg 1 p 2 ei ole täidetud.

Kaasuse asjaolud ei anna alust hindamiseks VÕS § 1018 lg 1 p 3 täidetust; need tingimused pole täidetud.

Järelikult puudub OÜ GE ja OÜ T vahel õigustatud käsundita asjaajamise võlasuhe.

VÕS § 1024 lg 4 kohaselt, kui käsundita asjaajaja ei saanud asjaajamisele asumisel aru ega pidanudki aru saama, et tal puudub õigustus asja ajada vastavalt § 1018 lg-le 1, peab soodustatu andma saadu tagasi vastavalt alusetu rikastumise sätetele. Riigikohtu praktika kohaselt, kui asjaajaja tegutseb soodustatu kasuks (soodustamise tahtlusega), olenemata selleks kohustatud,

ADVOKAADIEKSAMI NÄIDISKAASUS KOOS LAHENDUSEGA

kuid ühtegi VÕS § 1018 lg 1 p 1-3 eeldustest pole täidetud, siis võib olla asjaajajal kulutuste hüvitamise nõue VÕS § 1024 lg 4 ja § 1042 alusel (RKTKo 2-10-12908, p 15.3).

Kontrollin, kas OÜ T saab OÜ-lt GE nõuda kulutuste hüvitamist VÕS § 1024 lg 4 ja § 1042 alusel.

Kohtupraktikas leitakse, et VÕS § 1018 lg 1 p-des 1-3 sätestatule mittevastav teenuse osutamine on õigustamatu ja pahauskne VÕS § 1020 lg 1 ja § 1024 lg 1 järgi, mis välistab alusetust rikastumisest tulenevad hüvitisnõuded VÕS § 1024 lg 4 järgi.

VÕS § 1042 lg 2 kohaselt ei ole kulutuste tegijal lg 1 sätestatud nõudeõigust, kui kulutusi teinud isik ei ole kulutuste tegemise kavatsusest teist poolt õigeaegselt teavitanud (lg 2 p 2).

Riigikohtu praktika kohaselt saab töövõtjal olla alusetust rikastumisest tulenevaid nõudeid mittesiduva eelarve korral üksnes siis, kui esinevad VÕS § 639 lg 2 kolmandas lauses sätestatud eeldused (RKTKo 3-2-1-102-14, p 25). VÕS § 639 lg 2 ls 3 kohaselt saab töövõtja eelarvet ületanud summat nõuda üksnes ulatuses, milles tellija on alusetult rikastunud.

Kuivõrd pooled ei leppinud lisa-remonttöodes kokku ning OÜ GE ei ole neid heaks kiitnud (TsÜS § 111 lg 1), sh ei vastanud tehtud lisa-remonttööd isegi OÜ GE huvidele/soovile, millest OÜ GE OÜ-d T lepingut sõlmides teavitas ("meie seda remontima ei hakka, las uus omanik vaatab ise, mis ta teeb..."), siis on OÜ T poolt iseseisvalt lisa-remonttööde tegemine ja nende eest tasu küsimine käsitletav pahauskseks VÕS § 1020 lg 1 ja § 1024 lg 1 ja § 1042 lg 2 p 2 mõttes.

Asjakohane ei ole ka VÕS § 639 lg 2 ls 3 olukord, kuivõrd käesoleval juhul ei leppinud pooled nimetatud lisa-remonttöodes (õhkpatjade kalibreerimine, kliimaseadme ja alarmsüsteemi seadistamine ja sildade reguleerimine + autopesu) üldse kokku. See tähendab, et nende tööde osas ei sõlmitud mittesiduvat eelarvet VÕS § 639 lg 1 mõttes.

Remonditöökoda ei saa nõ. teenuseid peale suruda ilma, et isikud neid telliks. OÜ-l T oli võimalus enne lisa-remonttööde tegemist või auto pesemist OÜ-lt GE üle küsida, et kas ta neid töid ka soovib, kuid seda ei tehtud. **Järelikult OÜ T ei saa nõuda kulutuste hüvitamist alusetu rikastumise sätete alusel.**

Viimaks, OÜ T saab VÕS § 113 lg 1 alusel OÜ-lt GE nõuda viivist arvates kohustuse sissenõutavaks muutumisest kuni kohase täitmiseni VÕS §-s 94 sätestatud intressimääras + 8% (VÕS § 113 lg 1).

120 euro tasumise kohustus muutus sissenõutavaks 27.06.2023 ehk päev pärast seda, mil OÜ GE jättis 120 eurot 20.06.2023 arve alusel tasumata (eeldades, et arvel polnud teist maksetähtaega; VÕS § 82 lg 7). Seega saab OÜ T nõuda viivist 120 eurolt alates 27.06.2023 kuni lõpliku tasumiseni.

Lisaks eelnevale on OÜ-l Trikster rahaline nõue OÜ GE vastu ka pandiõiguse teostamisest tekkinud kulude/tasu osas.

VÕS § 654 lg 1 alusel on pandiga tagatud kõik töövõtja töövõtulepingust tulenevad nõuded tellija vastu. Pandiõigusele kohaldatakse seejuures AÕS § 283-295. AÕS § 287 lg 1 p 1 kohaselt tuleb panditud asja säilitada ja korras hoida, st kohustus asja valvata, tagada säilimine ja veenduda, et asi ei kahjustu, häviks ega läheks kaotsi (TIRnKo 2-19-18748, p 77.4). Riigikohtu praktika

ADVOKAADIEKSAMI NÄIDISKAASUS KOOS LAHENDUSEGA

kohaselt kannab pandipidaja asja säilitamise ja korrashoiu kulutused pantija (RKTKo 3-2-1-68-16, p 41.4). Seega ei pea OÜ T hoidma sõidukit enda valduses tasuta ulatuses, kus pandiõiguse teostamine on põhjendatud (vt järgmise küsimuse vastust). Kokkuvõttes, teoreetiliselt on OÜ-l T ka rahaline nõue OÜ GE vastu pandiõiguse teostamisest tekkinud kulutuste hüvitamiseks (nt hinnakirja järgne auto hoidmise/valvamise tasu töökojas). Kuna kaasuses pole infot, siis detailsemaks ei lähe.

Kokkuvõttes:

OÜ Trikster saab OÜ-lt Golden Ehitus nõuda 120 euro tasumist VÕS § 108 lg 1 ja § 635 lg 1 alusel. Lisaks saab OÜ Trikster nõuda viivist VÕS § 113 lg 1 teises lauses sätestatud määras.

Vastan Joosep Allikmaa teisele küsimusele:

VÕS § 654 lg 1 kohaselt on töövõtjal oma töövõtulepingust tulenevate nõuete tagamiseks pandiõigus tellija vallasasjadele, mille töövõtja on valmistanud, parandanud või muutnud, kui need on töövõtu eesmärgil tema valduses.

Seega § 654 lg 1 õiguse teostamiseks on vaja OÜ-l T täita järgmised eeldused:

- a) töövõtulepingust tulenev nõue;
- b) tellija vallasasi, mis on parandatud;
- c) vallasasi on töövõtu eesmärgil töövõtja valduses.

Käesoleval juhul on kõik eeldused täidetud. OÜ-l T on OÜ GE vastu 24.05/25.05 sõlmitud töövõtulepingust tulenev rahaline nõue 120 eurot + viivised (eelnevalt kontrollitud). OÜ T valduses oli 20.06.-30.09 2023 OÜ GE auto seoses töövõtulepingu täitmise eesmärgil (kaasuse tekst).

Hinnates kohustuse täitmisest keeldumist VÕS § 111 lg 1 kaudu, mille kohaselt võib vastastikuste kohustustega lepingus üks pool kohustuse täitmisest keelduda kuni teine pool on oma kohustuse täitnud, täitmist pakkunud või andnud tagatise/kinnituse, et ta kohustuse täidab leian järgmist. Käesoleval juhul on OÜ-l T kohustus tagastada auto (VÕS § 636 lg 1) ning OÜ-l GE kohustus tasuda kokkulepitud tasu (VÕS § 635 lg 1). OÜ T võib keelduda auto tagastamisest kuni OÜ GE on tasunud kokkulepitud tasu.

VÕS § 111 lg 3 kohaselt ei või kohustuse täitmisest keelduda, kui see oleks asjaolusid arvestades mõistlik või ei vastaks hea usu põhimõttele, eelkõige kui teine lepingupool on oma kohustuse suuremas osas või oluliste puudusteta täitnud.

Käesoleval juhul on võimalik argumenteerida, et 120 euro tasumata jätmine 720 eurosest koguarvest on ebaoluline ja seega auto kinnipidamine sel põhjusel ei vasta hea usu põhimõttele. Samas 120 eurot on ca 15% kogu arvest, seega pigem oluline osa kogu summast. Samuti arvestades, et tegu oli vana Ford Mondeoga, mille turuväärtus tundub kaasuse asjaolusid arvestades olevat väike ning Jaagup selgitas, et autot soovitakse müüa, mitte kasutada, siis ei ole auto kinnipidamine tasu maksmisele survestamiseks käesoleval juhul hea usu põhimõttega vastuolus.

ADVOKAADIEKSAMI NÄIDISKAASUS KOOS LAHENDUSEGA

Järelikult OÜ-l T oli õigus hoida OÜ GE sõidukit 20.06-30.09 oma valduses.

Vastan Joosep Allikmaa kolmandale küsimusele:

OÜ GE pangakonto aresti taotlemiseks hagi tagamise abinõuna (TsMS § 378 lg 1 p 2) tuleb OÜ-l T:

a) Esitada hagi OÜ GE vastu (TsMS § 377 lg 1). Käesoleval juhul ei nähtu põhjendusi, miks peaks OÜ T esitama hagi tagamise ilma hagita TsMS § 382 lg 1 mõttes. Küsimuse püstitust ja kaasuse teksti hinnates leian, et selle eeldusega ei ole probleemi.

b) Seejärel tuleb OÜ-l T põhistada hagi tagamise aluseks olevaid asjaolusid ehk oma nõuet ja tagamise aluseks olevaid asjaolusid (§ 381 lg 2) ning põhistada, et on alust arvata, et hagi tagamata jätmine raskendab kohtuotsuse täitmist/teeb selle võimatuks (TsMS § 377 lg 1).

c) Samuti peab OÜ T tasuma tagatise 5% nõudesummalt, kuid mitte vähem kui 32 eurot (TsMS § 383 lg 1). Seega käesoleval juhul tuleb tasuda tagatis 32 eurot.

Valitud abinõu ehk kontode arest ei tohiks piirata kostjat rohkem kui seda võib pidada hageja õigustatud huve/asjaolusid arvestades põhjendatuks, sh rahalise hagi puhul tuleb arvestada hagi hinda (TsMS § 378 lg 4). Käesoleval juhul ei tohiks hagi tagada suuremas ulatuses kui 120 eurot + hagi esitamise ajaks sissenõutavaks muutunud viivised.

Riigikohtu praktika kohaselt tuleb suuremate nõuete puhul ja majandustegevusega tegelevate isikute puhul eelistada pangakontode arestimise, st käibevahendite piiramise, asemel muid hagi tagamise abinõusid; st kontosid võiks arestida üksnes juhul, kui alternatiivset mõistlikku võimalust ei ole (RKTKm 2-16-15386, p 16). Käesoleval juhul on nõude summa piisavalt väike, et selles ulatuses kontode arestimine ei piira tõenäoliselt kostja igapäevategevust oluliselt, st hagi tagamise abinõu on teoreetiliselt sobiv ja proportsionaalne.

Käesoleval juhul on OÜ T hagi perspektiivikas; st selle eeldusega probleeme pole (TsMS § 381 lg 2).

Keeruline on OÜ-l T põhistada, kuidas raskendab hagi tagamata jätmine kohtuotsuse täitmist või muudaks selle võimatuks. See võiks nähtuda OÜ GE kehvast majanduslikust seisundist, kuid selleks kaasus vihjeid ei anna. Samuti võiks see nähtuda suurest rahalisest nõudest OÜ GE vastu, mida kohtupraktikas on peetud hagi tagamise taotluse rahuldamise põhistuseks (nt RKTKm 3-2-1-109-09, p 7 lg 3). Ka see eeldus pole käesoleval juhul täidetud. Paarisaja eurone nõue majandus ja kutsetegevuses tegutseva isiku vastu ei põhista võimalikku raskust kohtuotsuse täitmisel hagi tagamata jätmisel.

Võimalik argument OÜ T kasuks on asjaolu, et OÜ GE juhatuse liige tuli ja võttis omavoliliselt OÜ-lt T auto, mis oli pandiõiguse alusel nende käes. See viitab (või selle võiks esitada viisil, mis viitaks) OÜ GE pahatahtlikule tegevusele (sisuliselt vargus), mis võiks põhistada hagi tagamise vajadust, st tõendada, et hagi tagamata jätmisel on kohtuotsuse täitmine raskendatud, sest OÜ GE juhatuse tegutseb pahatahtlikult/omavoliliselt.

Siiski kogumis, arvestades asjaolusid, ei pea ma hagi tagamise taotluse rahuldamist käesoleval juhul suureks riskiks ning leian, et tõenäoliselt jääb selline hagi tagamise taotlus rahuldamata.

ADVOKAADIEKSAMI NÄIDISKAASUS KOOS LAHENDUSEGA

Isegi kui kohus otsustab hagi tagamise taotluse rahuldada ja pangakonto aresti määrata, siis määrab kohus TsMS § 385 alusel rahasumma, mille maksmisel kohtu deposiitkontole (või muule kokkulepitud kontole), saab OÜ GE vabastada kontod aresti alt. Seega Joosepile südamerahuks selgitaksin, et OÜ GE konto(d) on võimalik aresti alt vabastada siis kui ta tasub kokkulepitud deposiitkontole vaidluse ajaks vastava summa.

Vastan Joosep Alliksaare neljandale küsimusele:

Pean hindama, kas ja millisel õiguslikul alusel võiks OÜ GE nõuda OÜ T käest hüvitist/kahju hüvitamist asendusauto kasutamise eest.

Poolte vahel on töövõtuleping (ülal kontrollitud), mille sisuks oli esiklaasi ja pörkeraua parandamine.

OÜ GE saab nõuda kahju hüvitist VÕS § 115 lg 1 alt 1 alusel 2150 euro ulatuses.

1) kehtiv töövõtuleping + (eelnevalt kontrollitud);

2) rikkumine:

a) kohustuse sisu: OÜ-l T tuleb OÜ-le GE üle anda (VÕS § 636 lg 1)

b) kohustuse rikkumine: OÜ T ei andnud autot üle

3) vastutus/vastuväide:

OÜ-l T oli õigus keelduda auto tagastamisest VÕS § 654 lg 1 ja VÕS § 111 lg 1 alusel, sest OÜ GE ei tasunud kokku lepitud tasu tehtud tööde eest.

Järelikult lepinguline kahju hüvitamise nõue puudub.

Sõiduki kinnipidamine/valduse tagastamata jätmine võib olla käsitletav deliktina VÕS § 1043 mõttes.

OÜ GE saab nõuda kahju hüvitamist VÕS § 1043 ja VÕS § 1045 lg 1 p 5 alusel 2150 euro ulatuses.

1) OÜ T on teisele isikule (OÜ-le GE);

2) põhjustanud õigusvastaselt kahju (§ 1045 lg 1 p 5)

3) on kahju tekitamises süüdi (§ 1050 lg 1)

Käesoleval juhul oli OÜ-l T õigus autot kinni pidada kuni talle tasu maksmiseni OÜ GE poolt. Seega OÜ T ei ole põhjustanud OÜ-le GE õigusvastaselt kahju.

Isegi kui leida, et OÜ T on OÜ-le GE kahju õigusvastaselt tekitatud ning on selles süüdi, siis tuleb kahju hüvitise määramisel arvestada, VÕS § 132 lg-ga 1 ja 4, st hüvitada tuleb samaväärse asja

ADVOKAADIEKSAMI NÄIDISKAASUS KOOS LAHENDUSEGA

soetamiseks tehtavad mõistlikud kulutused. Käesoleval juhul rentis OÜ GE sisuliselt uue auto vana Ford Mondeo asendamiseks.

Lisaks tuleb arvestada, et OÜ GE ise keeldus arvet maksmast, sh ulatuses, milles kokku sai lepitud, st 720 eurot; seega tema enda tegevuse tõttu oli OÜ-l T õigus autot kinni pidada.

Kokkuvõttes, leian et OÜ Gold Ehitus ei saa nõuda OÜ Trikster käest hüvitist asendusauto kasutamise eest ei lepinguliselt ega deliktinõuete alusel.